

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2007/56

Karar Sayısı:2009/84

Karar Günü:11.6.2009

R.G Tarih-Sayı:27.03.2010-27534

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Ali TOPUZ ve Kemal ANADOL ile birlikte 127 milletvekili (E:2007/56)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- Eskişehir 2. İdare Mahkemesi (E:2008/47)

2- Ankara 4. İdare Mahkemesi (E:2008/61)

DAVA ve İTİRAZLARIN KONUSU: 4.4.2007 günlü, 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının;

a- Birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde usulüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay veya daha fazla süreyle' bölümünün,

b- İkinci tümcesinde yer alan '2005 veya 2006 yıllarında" ibaresinin,

2- 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan "2006 yılı içerisinde toplam 6 ay" ibaresinin,

Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline,

1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde' ibaresi ile ikinci tümcesinde yer alan '2005 veya 2006 yıllarında" ibaresi ve 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan "2006 yılı içerisinde" ibaresinin yürürlüğünün durdurulmasına,

karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- Dava ve İtiraz Konusu Yasa Kuralları

4.4.2007 günlü, 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un iptali istenilen bölüm ve ibareleri içeren 1. maddesi ile 2. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir;

' **MADDE 1-** (1) Bu Kanun;

a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler ve (IV) sayılı

cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları, özel kanunlarla kurulan kuruluş ve teşekküller ile hizmetlerini genel bütçenin transfer tertiplerinden yardım alarak yürüten kamu kurum ve kuruluşlarında,

b) Kamu iktisadî teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları (iştirakler hariç), 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde özelleştirme kapsamında veya programında bulunanlardan sermayesinin % 50'sinden fazlası kamuya ait kuruluşlar ile 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu ile kurulmuş ve sermayesinin tamamı Hazineye ait kuruluşlarda,

c) İl özel idareleri, belediyeler, bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile müessese ve işletmelerinde (Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan şirketler hariç) ve belediyelerin bağlı kuruluşlarında,

2006 yılı içerisinde usûlüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay veya daha fazla süreyle çalışmış olan geçici işçileri kapsar. 2005 veya 2006 yıllarında aynı şartlarda çalışıp da askerlik, doğum veya sağlık kurulu raporuyla belgelendirilen sağlık sorunları sebebiyle iş sözleşmeleri askıda kalanlar da bu fıkra kapsamında değerlendirilir.'

' MADDE 2- ".

(7)Sürekli işçi kadrosuna geçirilenlerin, ilgili idare, kurum ve kuruluşlarca Türkiye İş Kurumuna tescillerinin yaptırılması zorunludur. Tescili yapılacak işçilerin, ilgili idare, kurum ve kuruluşlarda **2006 yılı içerisinde toplam 6 ay** ve daha fazla sürelerle vizeli geçici iş pozisyonlarında işçi olarak çalıştığının belgelenmesini sağlamak üzere, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 79 uncu maddesi uyarınca Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirilen Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin resmî onaylı örneklerinin ibraz edilmesi zorunludur. Türkiye İş Kurumu tarafından tescili yapılmayanlar sürekli işçi kadrosuna geçirilmiş sayılmazlar. Bu fıkra uyarınca yapılacak işlemler için Türkiye İş Kurumuna herhangi bir masraf karşılığı ödenmez.

'''

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde ve başvuru kararlarında Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 70. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince yapılan ilk inceleme toplantılarında, 2007/56, 2008/47 ve 2008/61 Esas sayılı dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine ve E.2007/56 sayılı dosyada yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına 31.5.2007, 5.6.2008 ve 22.7.2008 günlerinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARLARI

4.4.2007 günlü, 5620 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde usulüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay' bölümü ile 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan "2006 yılı içerisinde toplam 6 ay" ibaresinin iptali istemiyle yapılan

2008/47 Esas sayılı itiraz başvurusu ile Yasa'nın 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde" ve "toplam 6 ay veya daha fazla süreyle" ibareleri ile 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan "2006 yılı içerisinde" ibaresinin iptali istemiyle yapılan 2008/61 Esas sayılı itiraz başvurusunun, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2007/56 Esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, birleştirilen davaların esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2007/56 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 11.6.2009 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin raporlar, dava konusu Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde ve başvuru kararlarında, geçici işçi pozisyonlarında çalışmakta olanların sürekli işçi kadrolarına geçişlerinde aranan 2006 yılında altı ay ve daha fazla süreyle çalışmış olma şartının objektif ve eşit bir ölçü olmadığı, 2006 yılından önceki yıllarda altı ay ve daha fazla çalışmış olan işçilerin 2006 yılında altı aydan az çalışmış olmaları halinde sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel statüsüne geçirilmemesinin adil ve hakkaniyete uygun olmadığı gibi hizmet gereklerine ve kamu yararına da uygun bulunmadığı, 2006 yılından önceki çalışmaların göz ardı edilmesi nedeniyle hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, çeşitli yıllarda geçici işçi pozisyonlarında çalışanlar arasında böyle bir ayrımı gerektirecek objektif ve hukuksal bir gerekçenin bulunmadığı, 2006 yılında altı ay çalışanların daha önceki yıllarda bu süreden daha fazla çalışanlara göre daha nitelikli hizmet verebileceklerinin düşünülemeyeceği, muhtelif yıllarda zincirleme olarak aktedilen belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalışan geçici işçilerin hepsinin hukuken eşit durumda oldukları, 2006 yılından önce ve 2006 yılında çalışan geçici işçiler arasında ayrım yapılmasının görevin gerektirdiği bir nitelikten kaynaklanmadığı ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu, kamu hizmetine girişte görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemeyeceği, belirtilen nedenlerle iptali istenilen bölüm ve ibarelerin Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kamuda geçici iş pozisyonlarında işçi çalıştırılması ve geçici iş pozisyonlarında çalışanların sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel statüsüne geçirilmelerini düzenleyen 5620 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde, Yasa'nın kapsamı belirlenmiş ve Yasa'nın bu maddede belirlenen kurum ve kuruluşlarda '2006 yılı içerisinde usûlüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay ve daha fazla süreyle' çalışmış olan geçici işçileri kapsadığı ve '2005 ve 2006 yıllarında' aynı şartlarda çalışıp da askerlik, doğum veya sağlık kurulu raporuyla belgelendirilen sağlık sorunları sebebiyle iş sözleşmeleri askıda kalanların da bu kapsamda değerlendirileceği belirtilmiştir. Yasa'nın 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasında da, sürekli işçi kadrolarına geçirilenlerin ilgili idare, kurum ve kuruluşlarca Türkiye İş Kurumuna tescillerinin yapılmasının zorunlu olduğu ve söz konusu tescilin yapılabilmesi için tescili yapılacak işçilerin ilgili idare, kurum ve kuruluşlarda '2006 yılı içerisinde toplam 6 ay' ve daha fazla sürelerle vizeli geçici iş pozisyonlarında çalıştığının belgelenmesi gereğine yer verilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk Devleti olduğu, 10. maddesinde, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin herkesin kanun önünde eşit olduğu ve Devlet organları ile idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen sosyal hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirmek ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, iş ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen 'yasa önünde eşitlik ilkesi', hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunanlar kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

5620 sayılı Yasa'nın genel gerekçesinde, kamuda geçici işçi çalıştırılmasının uygulamada geçici olmaktan çıkarak sürekli bir istihdam şekli haline geldiği ve sekreterlik, bilgisayar işletmenliği, hizmetli ve hemşirelik görevlerinde olduğu gibi işçi istihdamıyla ilgili olmayan alanlarda da yaygınlaştığı ifade edilerek, getirilen düzenleme ile kamu kesiminde geçici işçi istihdamının yılın belirli dönemlerinde geçici mahiyette yürütülmesi gereken belirli bazı hizmetlerle sınırlandırılmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Yasa koyucu bu amaç doğrultusunda, mevsimlik ve kampanya işleri ile orman yangınıyla mücadele hizmetleri haricinde Yasa'nın 1. maddesindeki kurum ve kuruluşlarda geçici iş pozisyonlarında işçi çalıştırılmayacağı kuralını getirmiştir. Söz konusu hizmetlerde ise bir mali yılda altı aydan az olmak üzere vize edilecek geçici iş pozisyonlarında işçi çalıştırılabilecektir.

Yasa koyucu tarafından kamuda geçici işçi istihdamına ilişkin yeni düzenleme yapılırken 'altı aylık süre' esas alınmış ve kural olarak altı ay ve daha uzun süreyle geçici işçi çalıştırılmayacağı kabul edilmiştir. Buna göre, kamu kesiminde altı ay ve daha uzun süreyle işçi olarak çalışılabilmesi, ancak sürekli işçi kadrosunda bulunulması halinde mümkün olacaktır.

Altı ay ve daha uzun süreli geçici işçiliği kaldıran yasa koyucu, 2006 yılı içerisinde usulüne uygun vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam altı ay ve daha fazla süreyle çalışmış olan geçici işçilerin de sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel pozisyonlarına geçirilmelerini öngörmüştür.

Geçici iş pozisyonlarının süresi mali yılla sınırlı olup, yıl sonunda vize süresi dolduğunda bu pozisyonların kullanımı sona ermektedir. 5620 sayılı Yasa ile getirilen düzenlemede ölçüt olarak kabul edilen altı ay ve daha uzun süre ile çalışma şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti bakımından, Yasa'nın çıkarıldığı tarihten bir önceki mali yılın esas alındığı ve 2006 yılındaki çalışma sürelerinin gözetildiği anlaşılmaktadır.

Yasa koyucu tarafından getirilen ve objektif nitelik taşıyan bu koşul uyarınca '2006 yılı içerisinde usulüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay ve daha fazla süreyle çalışmış olan geçici işçiler', diğer geçici işçilerden farklı bir hukuki konumda bulunmaktadır. Farklı hukuki konumda bulunanların farklı kurallara tabi tutulması mümkün olduğundan, sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel statüsüne geçirilecek kişilerin belirlendiği Yasa kapsamına '2006 yılı içerisinde 6 ay ve daha uzun süreyle' çalışmış olan geçici işçilerin alınmış olması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Ayrıca belirli hallerin varlığı yasa koyucu tarafından gözetilerek bu hallerde iş sözleşmesi askıya alınan geçici işçiler hakkında özel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre, 2005 yılı veya 2006 yıllarında aynı şartlarda çalışıp da askerlik, doğum veya sağlık kurulu raporuyla belgelendirilen sağlık sorunları sebebiyle iş sözleşmeleri askıda kalanlar da bu Yasa kapsamında kabul edilmişlerdir. Sosyal hukuk devleti ilkesi gözetilerek, belirtilen mazeretleri nedeniyle işe gelemeyen kişilerin hak kaybına uğramaları önlenmiştir.

Açıklanan nedenlerle iptali istenilen bölüm ve ibareler Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

İptali istenilen bölüm ve ibarelerin Anayasa'nın 11. ve 70. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

4.4.2007 günlü, 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının, birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde " ibaresi ile ikinci tümcesinde yer alan '2005 veya 2006 yıllarında " ibaresine,

2- 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan ' ' 2006 yılı içerisinde " ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 11.6.2009 günlü, E. 2007/56, K. 2009/84 sayılı kararla reddedildiğinden, bu ibarelere ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, 11.6.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VII- SONUÇ

4.4.2007 günlü, 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son paragrafının, birinci tümcesinde yer alan '2006 yılı içerisinde usûlüne uygun olarak vizesi yapılmış geçici iş pozisyonlarında toplam 6 ay veya daha fazla süreyle " bölümü ile ikinci tümcesinde yer alan '2005 veya 2006 yıllarında " ibaresinin,

2- 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan " 2006 yılı içerisinde toplam 6 ay " ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 11.6.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye

Üye

Üye

Esas Sayısı:2007/56
Karar Sayısı:2009/84

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ